TARYBOS SPRENDIMAS (ES) 2017/985

2016 m. rugpjūčio 8 d.

kuriuo Portugalija įspėjama, kad imtųsi deficito mažinimo priemonių, reikalingų perviršinio deficito padėčiai ištaisyti

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 126 straipsnio 9 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

(1) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 126 straipsnį valstybės narės vengia perviršinio valdžios sektoriaus deficito;

(2) Stabilumo ir augimo pakto pagrindinis tikslas yra patikimi valstybės finansai – priemonė sudaryti geresnes sąlygas kainų stabilumui ir dideliam tvariam augimui, leidžiančiam kurti naujas darbo vietas. Stabilumo ir augimo pakto dalis – Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 ([1]), kuris priimtas siekiant skatinti kuo greičiau panaikinti perviršinį valdžios sektoriaus deficitą;

(3) 2009 m. gruodžio 2 d. pagal SESV 126 straipsnio 6 dalį Taryba nusprendė, kad Portugalijoje yra susidaręs perviršinis deficitas, ir pagal SESV126 straipsnio 7 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnį pateikė rekomendaciją dėl jo panaikinimo ne vėliau kaip 2013 m. Portugalijos valdžios institucijoms paprašius Sąjungos, valstybių narių, kurių valiuta yra euro, ir Tarptautinio valiutos fondo (TVF) finansinės pagalbos, Taryba suteikė finansinę pagalbą Portugalijai ([2]). Susitarimo memorandumą dėl specialių ekonominės politikos sąlygų (toliau – susitarimo memorandumas) Komisija ir Portugalijos valdžios institucijos pasirašė 2011 m. gegužės 17 d. Vėliau Taryba paskelbė dvi naujas Portugalijai skirtas rekomendacijas pagal SESV126 straipsnio 7 dalį (2012 m. spalio 9 d. ir 2013 m. birželio 21 d.), kuriomis pratęsė perviršinio deficito panaikinimo terminą atitinkamai iki 2014 ir 2015 m. Abiejose rekomendacijose Taryba laikėsi nuomonės, kad Portugalija ėmėsi veiksmingų priemonių, tačiau įvyko netikėtų nepalankių ekonominių įvykių, turėjusių didelį neigiamo poveikio viešiesiems finansams ([3]);

(4) 2016 m. liepos 12 d. pagal SESV126 straipsnio 8 dalį Taryba nusprendė, kad Portugalija nesiėmė veiksmingų priemonių atsižvelgdama į 2013 m. birželio 21 d. Tarybos rekomendaciją;

(5) jei faktiniai duomenys pagal Reglamentą (EB) Nr. 479/2009 rodo, kad dalyvaujanti valstybė narė nepanaikino perviršinio deficito per laikotarpį, nurodytą rekomendacijoje, pateiktoje pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį, Taryba turėtų nedelsdama priimti sprendimą pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį;

(6) Komisijos 2016 m. pavasario prognozėje numatomas nuosaikus Portugalijos ekonomikos atsigavimas. Prognozuojama, kad 2016 m. realusis BVP išaugs 1,5 %, tuo pačiu tempu kaip ir 2015 m., daugiausia dėl vidaus paklausos, išliekant dideliam makroekonominiam disbalansui. Tikėtina, kad privačiojo sektoriaus vartojimas 2016 m. sumažės dėl didesnių netiesioginių mokesčių ir šiokio tokio energijos kainų infliacijos padidėjimo. Prognozuojama, kad didelis ilgalaikio naudojimo prekių vartojimo augimas pirmąjį 2015 m. pusmetį neišsilaikys vidutinės trukmės laikotarpiu, nes numatoma, kad dėl vis dar didelio nedarbo ir aukšto skolos lygio namų ūkiai turės labiau taupyti. Verslo investicijos per antrąjį 2015 m. pusmetį jau gerokai sumažėjo ir nesitikima, kad artimiausiu metu jos vėl pradėtų didėti kaip anksčiau, nepaisant santykinai didelio pajėgumų naudojimo koeficiento. Numatoma, kad su ES struktūrinių fondų parama ir pagerėjus finansavimo sąlygoms 2017 m.

([1]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6).

([2]) 2011 m. gegužės 30 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2011/344/ES dėl Sąjungos finansinės pagalbos suteikimo Portugalijai (OL L 159, 2011 6 17, p. 88).

([3]) Visi dokumentai, susiję su perviršinio deficito procedūra Portugalijoje, pateikti adresu http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/deficit/countries/portugal_en.htm

bendrai bus investuojama šiek tiek aktyviau. Prognozuojama, kad eksportas augs kartu su užsienio paklausa, tačiau vis dar tikėtina, kad importas viršys eksportą. Todėl prognozuojama, kad grynosios prekybos įtaka BVP augimui išliks šiek tiek neigiama, tačiau gerokai mažiau nei 2015 m. Manoma, kad SVKI infliacija 2016 m. padidės iki 0,7 %, daugiausia dėl didesnių netiesioginių mokesčių. Nors nuo pavasario prognozės paskelbimo prastesnių perspektyvų rizika išaugo, 2016 m. pirmojo ketvirčio duomenys ir preliminari informacija apie antrąjį ketvirtį apskritai patvirtina prognozėje pateiktą perspektyvą likusiai metų daliai;

(7) remiantis Komisijos 2016 m. pavasario prognoze, tikimasi, kad 2016 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 2,7 % BVP. 2016 m. biudžete, kuris įsigaliojo 2016 m. kovo 31 d., siekiamas deficitas – 2,2 % BVP; tai buvo patvirtinta ir 2016 m. stabilumo programoje. Skirtumas tarp Vyriausybės tikslo ir Komisijos prognozės susidarė dėl mažiau optimistiško Komisijos makroekonominio scenarijaus, pagal kurį prognozuojamos mažesnės mokestinės pajamos ir didesnės socialinės išlaidos, taip pat dėl Komisijos pateikto nuosaikesnio kai kurių konsolidavimo priemonių naudos vertinimo, visų pirma kalbant apie planuojamą tarpinio vartojimo ir kitų einamųjų išlaidų mažinimą. Remiantis Komisijos 2016 m. pavasario prognoze numatoma, kad 2017 m. valdžios sektoriaus deficitas toliau mažės iki 2,3 % BVP. Numatomas pagerėjimas daugiausia siejamas su deficitą mažinančia vienkartine operacija, susijusia su tikėtinu *Banco Privado Português* (BPP) banko garantijos, kurios vertė – maždaug ¼ % BVP, susigrąžinimu. Atsižvelgus į šį vienkartinį poveikį biudžetui, prognozuojama, kad 2017 m. deficitas pasiektų 2,6 % BVP. Remiantis Komisijos pateiktu 2016 m. biudžete ir 2016 m. stabilumo programoje nurodytų priemonių naudos vertinimu, Komisijos 2016 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2016 ir 2017 m. struktūrinis deficitas padidės po ¼ % BVP;

(8) 2013–2015 m. laikotarpiu valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP iš esmės stabilizavosi ir 2013 m. siekė 129,2 %, 2014 m. – 130,2 %, o 2015 m. – 129,0 %. Atsižvelgiant į reikšmingus skolą mažinančius atsargų ir srautų koregavimus 2016 m. ir nuolatinį pirminį perteklių, Komisijos 2016 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2016 m. skolos santykis sumažės iki 126 % BVP, o vėliau, 2017 m., – iki 124,5 % BVP. Regis, artimiausiu metu Portugalijai negresia didelė fiskalinės krizės rizika, nors negalima atmesti trumpalaikių problemų galimybės (jų gali kilti dėl bendrosios ir grynosios valdžios sektoriaus skolos, bendrųjų finansavimo poreikių, grynosios tarptautinių investicijų pozicijos, taip pat neveiksnių paskolų arba bendrų kapitalo poreikių bankų sistemoje lygio ir dalies pokyčio). Tačiau atrodo, kad vidutinės trukmės laikotarpiu rizika bus reikšminga dėl didelės susikaupusios skolos ir skolos santykio didelio jautrumo galimiems palūkanų normų padidėjimams ir neigiamiems nominalaus augimo sukrėtimams. Ilguoju laikotarpiu, su sąlyga, kad nuolat bus išlaikomas pakankamas struktūrinis pirminis balansas, dėl praeityje įgyvendintų pensijų reformų rizika tvarumui atrodo nedidelė;

(9) taikant fiskalinės politikos priemones, numatytas 2016 m. biudžete, valdžios sektoriaus deficitas 2016 m. būtų mažesnis nei 3 % BVP. Tačiau pagal Komisijos 2016 m. pavasario prognozę patikimumo riba, neleidžianti viršyti Sutartyje nustatytos pamatinės vertės, yra menka. Atsižvelgiant į didelį netikrumą, susijusį su ekonominiais ir biudžeto pokyčiais, deficito panaikinimo laikotarpio metais rekomenduojami biudžeto tikslai turėtų būti aiškiai mažesni už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę, kad iki nurodyto termino būtų užtikrintas ilgalaikis perviršinio deficito panaikinimas;

(10) pagal Reglamento (EB) Nr. 1467/97 5 straipsnį Taryba savo sprendime, kuriuo pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį įspėjama imtis deficito mažinimo priemonių, turi pareikalauti, kad valstybė narė įvykdytų metinius biudžeto tikslus, t. y. remiantis prognoze, kuria grindžiamas įspėjimas, pasiektų minimalų pagal ciklą patikslinto balanso metinį pagerėjimą, kurio lyginamasis dydis atėmus vienkartines ir laikinąsias priemones būtų ne mažesnis kaip 0,5 % BVP. Kadangi tas sprendimas priimtas antrąjį pusmetį, atsižvelgiant į dabartinius Komisijos įverčius pavasario prognozėje, yra pagrindo manyti, kad nepakitęs struktūrinis balansas 2016 m. suteiktų pakankamą patikimumo ribą siekiant tvariai panaikinti perviršinį deficitą;

(11) todėl siekiant patikimo ir tvaraus koregavimo plano reikėtų, kad Portugalijos valdžios sektoriaus deficitas 2016 m. pasiektų 2,5 % BVP; tai atitiktų, palyginti su 2015 m., nepakitusį struktūrinį balansą. Tais biudžeto tikslais atsižvelgiama į poreikį kompensuoti šalutinį fiskalinio konsolidavimo poveikį viešiesiems finansams, kuris susidarė dėl jo poveikio visai ekonomikai;

(12) pagal siūlomą koregavimo planą numatytas deficito tikslas neapima potencialaus tiesioginio fiskalinio galimų bankų paramos priemonių poveikio 2016 m. antrąjį pusmetį. Taip yra todėl, kad esama didelio neapibrėžtumo, susijusio su veiksmingu tų priemonių įgyvendinimu ir statistinių duomenų registravimu, taigi ir jų galimu poveikiu deficitui ir skolai. Visomis galimos bankų sektoriaus paramos priemonėmis turėtų būti siekiama kiek įmanoma apriboti fiskalinį poveikį, kad būtų užtikrintas skolos tvarumas;

(13) turint omenyje Komisijos 2016 m. pavasario prognozėje nurodytą struktūrinį pablogėjimą, laikoma, kad norint pasiekti biudžeto tikslus, kuriuos numatoma pasiekti pagal siūlomą koregavimo planą, 2016 m. reikalingos papildomos konsolidavimo priemonės, kurių apytikslis poveikis sudarytų 0,25 % BVP. Visų pirma, Portugalija įgyvendina į 2016 m. biudžetą įtrauktas priemones, taip pat išlaidų kontrolės vykdant prekių ir paslaugų viešuosius pirkimus mechanizmą, kuris šiuo metu pabrėžiamas 2016 m. stabilumo programoje. Šias sutaupytas lėšas turėtų papildyti kitos struktūrinio pobūdžio su pajamomis susijusios priemonės, skirtos netiesioginio apmokestinimo pajamoms didinti išplečiant mokesčių bazę ir mažinant mokesčių išlaidas. Vienas būdas tai pasiekti galėtų būti vis dar plataus lengvatinių PVM tarifų taikymo koregavimas;

(14) be to, Portugalija turėtų stiprinti struktūrines reformas, kad padidintų konkurencingumą ir ilgalaikį tvarų augimą pagal Portugalijai skirtas Tarybos rekomendacijas, susijusias su Europos semestru ir ypač su perviršinio makroekonominio disbalanso panaikinimu. Visų pirma, siekiant padidinti Portugalijos viešųjų finansų atsparumą, reikalingos papildomos fiskalinės struktūrinės priemonės. Laiku ir griežtai įgyvendinant peržiūrėtą Biudžeto sistemos įstatymą ir Įsipareigojimų kontrolės įstatymą, taip pat toliau gerinant pajamų surinkimą ir išlaidų kontrolę galima iš esmės prisidėti prie patikimos fiskalinės būklės užtikrinimo ir išlaikymo. Portugalija turėtų pateikti aiškų tvarkaraštį ir imtis veiksmų, kad visiškai padengtų sveikatos priežiūros sistemos įsiskolinimus ir padidintų jos veiksmingumą, sumažintų pensijų sistemos priklausomumą nuo biudžeto pervedimų ir užtikrintų, kad būtų sutaupyta lėšų restruktūrizuojant valstybės įmones;

(15) pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį Taryba, priimdama sprendimą pateikti įspėjimą pagal tą nuostatą, gali pareikalauti atitinkamos valstybės narės pagal konkretų grafiką teikti koregavimo veiksmų ataskaitas. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1467/97 5 straipsnio 1a dalį valstybės narės ataskaitoje nurodomi valdžios sektoriaus išlaidų ir pajamų tikslai, išlaidų ir pajamų sričių fiskalinės politikos priemonės ir informacija apie politikos veiksmus, kurių imtasi atsižvelgiant į konkrečias Tarybos rekomendacijas. Kad būtų lengviau stebėti, kaip laikomasi termino, iki kurio turi būti įvykdytos šiame sprendime pateiktos rekomendacijos, ir perviršinio deficito panaikinimo termino, Portugalija turėtų pateikti tokią ataskaitą iki 2016 m. spalio 15 d. tuo pačiu metu su 2017 m. biudžeto plano projektu;

(16) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 473/2013 ([1]) 9 straipsnio 1 dalį ir 17 straipsnio 2 dalį iki to paties termino – 2016 m. spalio 15 d. – Portugalija taip pat turėtų pateikti ekonominės partnerystės programą. Ekonominės partnerystės programoje turėtų būti aprašytos politinės priemonės ir struktūrinės reformos, reikalingos siekiant užtikrinti veiksmingą ir ilgalaikį perviršinio deficito panaikinimą, kaip antai nacionalinės reformų programos ir stabilumo programos parengimas, ir visiškai atsižvelgta į Tarybos rekomendacijas dėl bendrųjų ekonominės ir užimtumo politikos gairių įgyvendinimo;

(17) kaip reikalaujama Reglamento (ES) Nr. 473/2013 10 straipsnyje, Portugalija taip pat turėtų teikti ataskaitas Komisijai ir Ekonomikos ir finansų komitetui, laikydamasi Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 877/2013 ([2]) nustatytų nurodymų. Pirmą kartą ataskaitą reikėtų pateikti iki 2017 m. sausio 15 d., o vėliau – kas tris mėnesius,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1. Portugalija ištaiso esamą perviršinio deficito padėtį ne vėliau kaip 2016 m.

2. 2016 m. Portugalija sumažina valdžios sektoriaus deficitą iki 2,5 % BVP. Šis tikslas neapima tiesioginio galimos bankų paramos poveikio. Remiantis Komisijos 2016 m. pavasario prognoze, šis valdžios sektoriaus deficito sumažėjimas atitinka, palyginti su 2015 m., nepakitusį struktūrinį balansą. Visas nenumatytas pajamas Portugalija taip pat panaudoja deficito ir skolos mažinimui paspartinti.

([1]) 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų (OL L 140, 2013 5 27, p. 11).

([2]) 2013 m. birželio 27 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 877/2013, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų (OL L 244, 2013 9 13, p. 23).

3. Be sutaupytinų lėšų, kurios jau įtrauktos į Komisijos 2016 m. pavasario prognozę, 2016 m. Portugalija priima ir visapusiškai įgyvendina 0,25 % BVP vertės konsolidavimo priemones. Visų pirma, Portugalija visapusiškai įgyvendina konsolidavimo priemones, įtrauktas į 2016 m. biudžetą, įskaitant stabilumo programoje pabrėžtą papildomą išlaidų kontrolę vykdant prekių ir paslaugų viešuosius pirkimus. Portugalija, siekdama rekomenduoto struktūrinio tikslo, šių taupymo priemonių poveikį stiprina papildomomis struktūrinio pobūdžio priemonėmis.

4. Jei kiltų pavojus biudžeto planams, Portugalija pasirengusi priimti tolesnes priemones. Fiskalinio konsolidavimo priemonėmis užtikrinamas ilgalaikis valdžios sektoriaus balanso pagerėjimas augimą skatinančiu būdu.

5. Siekdama užtikrinti tvarų viešųjų finansų pagerėjimą, Portugalija griežtai įgyvendina Biudžeto sistemos įstatymą bei Įsipareigojimų kontrolės įstatymą ir toliau gerina pajamų surinkimą ir išlaidų kontrolę. Portugalija pateikia aiškų tvarkaraštį ir imasi veiksmų, kad visiškai padengtų sveikatos priežiūros sistemos įsiskolinimus ir padidintų jos veiksmingumą, sumažintų pensijų sistemos priklausomumą nuo biudžeto pervedimų ir užtikrintų, kad būtų sutaupyta lėšų restruktūrizuojant valstybės įmones.

2 straipsnis

Taryba nustato 2016 m. spalio 15 d. terminą, iki kurio Portugalija turi imtis veiksmingų priemonių ir pateikti Tarybai ir Komisijai ataskaitą apie priemones, kurių imtasi reaguojant į šį sprendimą. Ataskaitoje nurodomi valdžios sektoriaus išlaidų ir pajamų tikslai, išlaidų ir pajamų sričių diskrecinės priemonės ir informacija apie veiksmus, kurių imtasi pagal 1 straipsnio 5 dalį.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Portugalijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2016 m. rugpjūčio 8 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
M. LAJČÁK